

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2541.

กุลพล พลวัน. เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน หน่วยที่ 8. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529.

กุลลาบ สายประดิษฐ์. ข้อคิดจากใจ. รวบรวมโดยชนิด สายประดิษฐ์. กรุงเทพมหานคร : ปกเกล้า การพิมพ์, พฤศจิกายน 2537.

กุลลาบ สายประดิษฐ์. เบื้องหลังการปฏิวัติ 2475. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มิ่งมิตร, 2543.

ข่าวโฆษณาการ 9, ส่งถอนใบอนุญาตหนังสือพิมพ์กรุงเทพฯ วารศัพท์ และหนังสือพิมพ์ไทย. ตุลาคม - พฤศจิกายน 2482.

ข่าวสด. พ.ศ. 2544.

ครบรอบสยามรัฐ 40 ปี. 20 เมษายน 2533.

คำตักเตือนของเจ้าพนักงานการพิมพ์ พ.ศ. 2496. กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, ข1/ม3 11, 2496.

คำเตือนหนังสือพิมพ์ให้งดการพาดหัวข่าวตื่นเต้น พ.ศ. 2503. กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, ข1/มท3 1 6, 2503.

คำสั่งห้ามการขาย แจกจ่ายหนังสือพิมพ์ภาพลามกอนาจาร หนาวเดียว พ.ศ. 2502. กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, ข1/มท3 9 3, 2502.

คำสัมภาษณ์ของนายกรัชมन्ตรีแก่นหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2483. กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, (2) สร.0201.92.1/5 ปีที่ 2, 2483.

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4, ประกาศเรื่อง "ทิ้งหนังสือเอาไปโรงพิมพ์หม้ออเมริกาหอสมุดแห่งชาติ, สมุดไต่ดำ, เส้นดินสอขาว, จศ.1227 (พ.ศ.2407).

จรรยา สุภาพ. ทฤษฎีการเมือง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.

จรรยา สุภาพ. ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2535.

ชนม์สวัสดิ์ ชมพูนุท, ม.ร.ว., ชีวิตและงานของสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จอมพลผู้พิชิต. กรุงเทพฯ : บ้านดาสาส์, 2518

ชนิด สายประดิษฐ์. ภรรยาของกุลลาบ สายประดิษฐ์. สัมภาษณ์วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544.

- ชนินทร์ชัย ฌ บางช้าง, แนวคิดด้านการเมืองและสังคมกับลักษณะความเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่สะท้อนจากงานเขียนของมาลัย ชูพินิจ, วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาวารสารสนเทศ, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542 .
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. อุดมการณ์ทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย, 2527.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ประวัติศาสตร์การเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2538.
- ชุมสาย ไชยวัต. บทบาททางการเมืองของตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ พ.ศ. 2490-2500. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ชื่นกมล สุวรรณโชติ, แนวคิดของกลุ่มบุคคลในภาครัฐ ภาควิชาชีพ และภาคประชาชนเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังสื่อหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ดวงใจ เสกธีระ, ทัศนะเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของนักวิชาชีพ นักการเมือง และประชาชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ถาวร บุญปวัฒน์, หลักการหนังสือพิมพ์. กรุงเทพ, 2538.
- แถมสุข นุ่มนนท์. เมืองไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2521.
- ท. ประทีปเสน. จอมพล ป.ขุนศึกผู้ไร้แผ่นดิน. พระนคร : โรงพิมพ์พัฒนาการพิมพ์, 2507.
- ทองใบ ทองเปาด์ อดีตนักหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย, สัมภาษณ์วันที่ 30 พฤศจิกายน 2543. ธรรมาธิปไตย. พ.ศ. 2496-2497.
- ธวัชชัย สันคติประภา, เสรีภาพกับบทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย : ศึกษาตั้งแต่การปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2519-2536. วิทยานิพนธ์ ปริญญาามหาบัณฑิต, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.
- นภดล ธีวเจริญ. กฎหมายกับเสรีภาพของหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- นฤมล ทับจุมพล. การใช้สื่อในการสร้างอุดมการณ์ทางการเมือง : ศึกษาจากบทเพลงของทางราชการ (พ.ศ.2475 – 2530). วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531
- นักหนังสือพิมพ์ชื่อคึกฤทธิ์. โครงการหนังสือสยามรัฐปีที่ 40, เมษายน 2533.
- นิตยสารคุ้มภัย. ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ 2532.
- ประจวบ อัมพะเสวต. พลิกแผ่นดิน. กรุงเทพ : สำนักพิมพ์สุภาพใจ, กันยายน 2543.
- ประจวบ อัมพะเสวต, อดีตนักข่าวหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย, สัมภาษณ์วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544.

ประชาชาติ. พ.ศ. 2476, 2482 – 2485.

ประมวลเหตุการณ์สำคัญในรอบ 50 ปี. ที่ระลึกในวาระครบ 50 ปี. หนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน, 2543.

ประเสริฐ รุจิรวงศ์. พลตำรวจเอก. ประวัติและผลงานของจอมพลสฤษดิ์. คณะรัฐมนตรีพิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพจอมพลสฤษดิ์ พ.ศ. 2507.

วิจิตรวาทการ. พลตรีหลวง. คำบรรยายเรื่อง "ผลของการสร้างชาตินิยมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. วิจิตรอนุสรณ์. 2503.

พรภิรมณ์ เขียมธรรม. บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึงสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.

พัชรี ธนะมัย. การเมืองของการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจไทย : กรณีศึกษาพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนปี พ.ศ. 2497, 2503 และ 2505. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538

พิมพ์ไทย. พ.ศ. 2491-2500.

เฟรด เอส. ซีเบิร์ต , ธีโอดอร์ พีเตอร์สัน และ วิลเบอร์ แซรม. ทฤษฎีสื่อสารมวลชน. แปลโดยเกษมศิริสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2513.

ยุพเรศ มิลลิแกน. บทบาทของชาวจีนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, แผนกวิชาปกครอง, 2510.

รัตนา เมฆนนท์ไพศิฐ. การเมืองกับกฎหมายการพิมพ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 59, 10 มีนาคม 2485.

ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ). เล่มที่ 75, ตอนที่ 81, 20 ตุลาคม 2501.

ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ). เล่มที่ 75, ตอนที่ 84, 22 ตุลาคม 2501.

ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ). เล่มที่ 75 ตอนที่ 85, หน้า 7, ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2501.

ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ). เล่มที่ 76, ตอนที่ 17, 28 มกราคม 2502.

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 60, แผนกกฎหมาย, 2486.

รายการย่อรอย. สถานีโทรทัศน์ไอทีวี. ออกอากาศวันที่ 10 สิงหาคม 2543.

ลักขมี คงลาภ. การควบคุมการเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ลิขิต ธีรเวคิน. วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4, 2537.

- วิภา อุดมจันทร์ และคณะ. บทบาทและสถานภาพของหนังสือพิมพ์จีนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
เจ้าพระยาการพิมพ์, 2528.
- วีณา มโนพิโมกษ์. ความขัดแย้งภายในคณะราษฎร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทิว. ปรัชญาเอ๊กซิสตองเซียลลิสม์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรพิทยา, 2526.
ศรีกรุง. พ.ศ. 2482-2485.
- ศรีบูรพา. สมบัติ จำปาเงิน รวบรวม. นิพนธ์สาร เล่ม 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2521.
- ศรีบูรพา. แลไปข้างหน้า ตอน 2 ภาคมัธยมวัย. กรุงเทพมหานคร, 2519.
- สมควร กวียะ. การสื่อสารมวลชน : บทบาทหน้าที่ เสรีภาพ และความรับผิดชอบ. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2539.
- สมบูรณ์ วรพงษ์. บนเส้นทางหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ : เพื่อนชีวิต, 2534.
- สมบูรณ์ วรพงษ์. อดีตนักหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย, สัมภาษณ์วันที่ 30 พฤศจิกายน 2543.
- สละ ลิขิตกุล. อดีตบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามรัฐ, สัมภาษณ์วันที่ 12 พฤศจิกายน 2543.
- สรจักร งามขจรกุลกิจ. ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศระหว่าง พ.ศ. 2481
- 2492. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
สยามนิกร. พ.ศ. 2501-0504.
- สยามรัฐ. พ.ศ. 2493 - 2503.
- สัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์. อดีตนักหนังสือพิมพ์ปิฎกภูมิ, สัมภาษณ์วันที่ 14 มีนาคม 2544.
- สารเสรี. พ.ศ. 2498 - 2503.
- สนิท เจริญรัฐ. โอ้ว... อาณาประชาราษฎร์. พระนคร : แพรวพิทยา, 2507.
- สินีนางู เวชแพทย์. แนวคิดของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.
- สุภาพบุรุษ. พ.ศ. 2482-2484.
- สุกัญญา ตีระวนิช. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ, 2532.
- สุกัญญา สุตบรรทัด. วิกฤติในวิวัฒนาการหนังสือพิมพ์ไทย. กรุงเทพฯ, 2542.
- สุกัญญา สุตบรรทัด. หนังสือพิมพ์จากปฏิวัติ 2475 สู่ปฏิวัติ 2516. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทย
วัฒนาพานิช, 2526.
- สุรัตน์ นุ่มนนท์. หนังสือพิมพ์กับกฎหมายการพิมพ์ ในวารสารปริทัศน์. กรุงเทพฯ, 2513.
- สุภาพันท์ บุญสะอาด. ประวัติหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, 2517.

- สุวิมล รุ่งเจริญ. บทบาทของนักหนังสือพิมพ์ในการเมืองไทยระหว่าง พ.ศ. 2490-2501. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2526.
- เสลา เวชระจุ. หนึ่งศตวรรษหนังสือพิมพ์ไทย. พระนคร : รวมสาส์น, 2510.
- อมร รักษาสิทธิ์ และคณะ. ประชาธิปไตย อุดมการณ์ หลักการ และแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อนันต์ พิบูลสงคราม. จอมพล ป. พิบูลสงคราม. พระนคร : โรงพิมพ์มนตรี, 2518.
- อนันต์ พิบูลสงคราม. จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2540.
- อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์. การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์กับการยอมรับผิด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวารสารศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- อภิรดี เจริญญ์สกุล. แนวทางการปลูกฝังลัทธิชาตินิยมของรัฐบาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับรัฐบาลในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- เอก วิสกุล. เอกสารส่วนบุคคล กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, สบ. 9.2.3/5
เอกสารข่าวรัฐสภา, 16 ตุลาคม 2529.

ภาษาอังกฤษ

- Bond F.Fraser. An Introduction to Journalism. New York : The Macmillan Company, 1967.
- Deni Elliott. Responsible Journalism. Michigan University Microfilm International, 1985.
- Fred S. Siebert. Four theories of the press. University of Illinois, 1956.
- John B.Thomson. Stydies in the Theory of Ideology. Cambrigde : Polity Press, 1984.
- Thak Chaloehtiarana. Thailand : The Politics of Despotism Paternalism. Bangkok : Social Sciences Association of Thailand & Thai Khadi Institute. Master Thesis Thammasat University, 1979.
- William G. Skinner. Chinese Society in Thailand, 2529.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ข

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ 3

โดยที่คณะปฏิวัติเห็นสมควรที่จะให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเสียใหม่ ให้เป็นไปด้วยความเหมาะสมนั้น ในชั้นนี้จึงให้

1. ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2495
2. สถาปนาผู้แทนราษฎร สมาชิกภาพแห่งสภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรี เป็นอันสิ้นสุดลง
3. ศาลทั้งหลายคงมีอำนาจดำเนินการพิจารณาและพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามบทกฎหมายเช่นเดิมทุกประการ
4. คณะปฏิวัติจะได้รับภาระบริหารประเทศโดยมีกองบัญชาการปฏิวัติซึ่งมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติในนามของปวงชนชาวไทยเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดรักษาสถานการณ์ทั่วราชอาณาจักร ทั้งนี้ จนกว่าจะได้ตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นใหม่
5. ให้ปลัดกระทรวงทุกกระทรวง รักษาการในหน้าที่และบรรดาอำนาจที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่าเป็นอำนาจของรัฐมนตรี ให้เป็นอำนาจของปลัดกระทรวง การปฏิบัติงานให้ขึ้นตรงต่อหัวหน้าปฏิวัติ ราชการใด ๆ เป็นงานปกติ ให้ปลัดกระทรวงสั่งทำไปตามระเบียบปฏิบัติที่เคยทำมา ส่วนเรื่องที่เป็นปัญหาและมีความผูกพัน ถ้าหากเป็นเรื่องด่วนให้ปลัดกระทรวงเสนอขอความวินิจฉัยต่อหัวหน้าคณะปฏิวัติโดยผ่านทางหัวหน้ากองหัวหน้ากองอำนาจการ สำหรับราชการทหารให้ผ่านทางหัวหน้ากองอำนาจการฝ่ายทหาร สำหรับข้าราชการพลเรือนให้ผ่านทางหัวหน้ากองอำนาจการฝ่ายพลเรือน

คณะปฏิวัติขอให้พี่น้องประชาชนพลเรือนไว้วางใจว่าคณะปฏิวัติจะดำเนินการเพื่อจุดประสงค์อันเดียว คือประโยชน์และความปลอดภัยของประเทศชาติ ทหารตำรวจซึ่งรักษาการณ์อยู่ตามจุดต่าง ๆ ทั่วประเทศ มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ค้ำครองให้ความปลอดภัยแก่ประชาชนทั่วไป แต่ในเวลาเดียวกันทหารตำรวจที่รักษาการณ์อยู่นั้นก็ได้รับคำสั่งให้ทำการปราบปรามอย่างเข้มแข็งถ้าหากจะมีเรื่องร้ายไม่สงบเกิดขึ้น

คณะปฏิวัติจะยังไม่ทำการตรวจข่าวหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ทั้งหลาย อาจพิมพ์ออกจำหน่ายได้โดยไม่ต้องผ่านการข่าวก่อน เพราะคณะปฏิวัติเชื่อว่าหนังสือพิมพ์ทั้งหลายจะให้

ความร่วมมือแก่การปฏิบัติครั้งนี้ด้วยวิธีเสนอข่าวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ตามที่เป็นจริงและด้วยความ
เป็นธรรม ให้ความคิดเห็นโดยบริสุทธิ์ใจในทางที่จะช่วยกันสร้างไม่ใช่ทางทำลาย การกระทำใด ๆ ของ
หนังสือพิมพ์ที่เป็นไปในทางก่อเรื่องร้าย เสนอความเท็จแก่ประชาชน หรือปราศจากความเป็นธรรม จะ
ต้องถูกยับยั้งด้วยอำนาจปฏิวัติซึ่งจำเป็นสำหรับรักษาความสงบและความปลอดภัยของประเทศชาติ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ที่ทำตนเป็นปากเสียงของชนต่างชาติออกเสียงเถียงแทนหรือเชิดชู
ลัทธิที่เป็นภัย เช่น ลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือพยายามยุแหย่ให้แตกสามัคคีในชาติโดยทางตรงทางอ้อม
หรือด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง จะต้องประสพการปราบปรามอย่างเด็ดขาด

ประกาศ ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2501

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศใช้กฎอัยการศึก

เพื่อรักษาสถานการณ์และความสงบเรียบร้อยของประชาชนทั่วประเทศ คณะปฏิวัติ
จึงประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ 20 ตุลาคม 2501 เวลา 21.13 นาฬิกา
เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2501

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ 17

โดยที่การเสนอข่าวและบทความในหนังสือพิมพ์บางฉบับได้เป็นไปในลักษณะที่ไม่สมควร เช่นในบางกรณีเป็นการกระทบกระเทือนพระบรมเดชานุภาพ และในบางกรณีเป็นการส่งเสริมให้เกิดความหลงเชื่อนิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือเป็นกลอุบายของคอมมิวนิสต์เพื่อก่อความวุ่นวายทำลายความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ อาจส่งผลให้เป็นภัยร้ายแรงแก่ประเทศและความสงบสุขในบ้านเมือง และโดยที่การกระทำดังกล่าวนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจป้องกันและระงับได้โดยอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คณะปฏิวัติเห็นว่าควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่ว่านี้เสียใหม่ในเมื่อได้มีสถานการณ์บัญญัติขึ้นแล้วแต่เพื่อให้กิจการได้ดำเนินไปด้วยความเหมาะสมในขณะนี้ เห็นควรให้มีข้อกำหนดบางประการ เพื่อป้องกันมิให้มีเหตุดังที่ได้กล่าวแล้ว

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ 1. บุคคลใดจะเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ โดยใช้สิ่งพิมพ์ซึ่งมีชื่อเจ้าหน้าที่เช่นเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม ต้องยื่นคำร้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบพิมพ์ที่กำหนด และเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว จึงจะดำเนินการได้

ถ้ามีการละเมิดความในข้อนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหนังสือพิมพ์นั้นทำลายเสีย และให้ยึดเครื่องพิมพ์หนังสือพิมพ์นั้นไว้มีกำหนดเวลาตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรแต่ไม่เกินหกเดือน

ข้อ 2. หนังสือพิมพ์ใดโฆษณาข้อความมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1.) ข้อความซึ่งเป็นการละเมิดต่อพระมหากษัตริย์หรือเป็นการกล่าวร้ายเสียชื่อเสียงประมาท ดูหมิ่น หรือเหยียดหยาม พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(2.) ข้อความซึ่งเป็นการกล่าวร้าย เสียชื่อเสียง หรือเหยียดหยามประเทศชาติ หรือปวงชนชาวไทยเป็นส่วนรวมหรือข้อความใด ๆ ที่สามารถจะทำให้ต่างชาติเสื่อมความเชื่อถือไว้วางใจในประเทศไทย รัฐบาลไทย หรือคนไทยโดยทั่วไป

(3.) ข้อความซึ่งเป็นการกล่าวร้าย เสียชื่อเสียง หรือเหยียดหยาม รัฐบาลไทยหรือกระทรวงทบวงกรมในรัฐบาลอย่างเคลือบคลุมโดยไม่แจ้งให้เห็นว่าได้ทำผิดในเรื่องใด

(4) ข้อความซึ่งเป็นการแสดงอย่างเคลือบคลุมว่าได้มีความเสื่อมโทรม เลวทราม หรือผิดร้ายเสียหายในรัฐบาลหรือกระทรวงทบวงกรมในรัฐบาลโดยไม่แสดงว่าเป็น เรื่องใด ข้อใด

(5) ข้อความซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดความนิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือพอ เห็นได้ว่าเป็นกลอุบายของคอมมิวนิสต์เพื่อก่อวุ่นหรือบ่อนทำลายความ มั่นคงของประเทศ

(6) ข้อความซึ่งเป็นเท็จในลักษณะที่อาจทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตกใจหรือ วิตกังวลหรือเกิดความหวาดกลัว หรือข้อความในลักษณะซึ่งเป็นการปลุกปั่นหรือยุยงให้เกิดความ ไม่สงบ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือข้อความทำนายในทางที่ อาจก่อให้เกิดความวิตกกังวลแก่ประชาชนในโชคชะตาของบ้านเมือง

(7) ข้อความซึ่งใช้ถ้อยคำหยาบคาย เป็นทางให้เสื่อมเสียศีลธรรม หรือ วัฒนธรรมของชาติ

(8) ข้อความซึ่งเป็นความลับของทางราชการ

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดักเตือนหรือยึดหนังสือพิมพ์นั้นทำลายเสีย หรือสั่ง ถอนใบอนุญาตผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์นั้น

ข้อ 3. ผู้ถูกสั่งถอนใบอนุญาตตามข้อ 2. มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อ ปลัดกระทรวงมหาดไทยได้ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันได้ทราบคำสั่งนั้น คำวินิจฉัยของปลัดกระทรวง มหาดไทยเป็นที่สุด

ข้อ 4. ความในข้อ 1. มิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ และเจ้าของ หนังสือพิมพ์ซึ่งได้ดำเนินการอยู่ก่อนประกาศนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป
ประกาศ ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2501
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ลับ - ด่วนมาก

ที่ 8180 / 2502

กระทรวงมหาดไทย

27 พฤษภาคม 2502

เรื่อง การปฏิบัติในการควบคุมหนังสือพิมพ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดพระนครและธนบุรี)

ด้วยตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 17 ได้วางระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมการออกหนังสือพิมพ์ไว้ เพื่อป้องกันและปราบปรามการโฆษณาที่กระทบกระเทือนต่อพระบรมเดชานุภาพและการโฆษณาส่งเสริมให้หลงเชื่อนิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือกลอุบายของคอมมิวนิสต์ก่อวินาศกรรมทำลายเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศและความสงบสุขในบ้านเมือง และเป็น การที่ทราบกันว่าการปฏิวัติครั้งนี้ ทางราชการได้สั่งปิดหนังสือพิมพ์และโรงพิมพ์ในจังหวัดพระนครหลายแห่ง พร้อมทั้งจับกุมผู้เกี่ยวข้องในการโฆษณาทำลายล้างรัฐบาลไปสอบสวนดำเนินคดีปรากฏว่าผู้ที่เกี่ยวข้องแต่หลักฐานไม่เพียงพอ ซึ่งทางการยังมีคำสั่งจับกุมได้ไปติดต่อกับหนังสือพิมพ์ที่ออกโฆษณาอยู่แล้วในบางจังหวัดโดยได้เข้าร่วมจัดทำด้วย ต่อมาได้แจ้งเปลี่ยนกำหนดระยะเวลาออกหนังสือพิมพ์จากรายคาบมาเป็นรายวัน แล้วขอย้ายสถานที่พิมพ์ไปพิมพ์ในจังหวัดพระนคร ซึ่งเจ้าพนักงานการพิมพ์สำหรับจังหวัดนั้นได้รับแจ้งการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว โดยมีได้ทำการสืบสวนสอบสวนให้รอบคอบถึงมูลเหตุอันแท้จริงในการที่หนังสือพิมพ์แจ้งขอเปลี่ยนแปลงไปแล้ว โดยมีได้ทำการสืบสวนสอบสวนให้รอบคอบถึงมูลเหตุอันแท้จริงในการที่หนังสือพิมพ์แจ้งขอเปลี่ยนแปลง และมีได้พิจารณาว่าบรรณาธิการจะควบคุมตรวจตรารับผิดชอบตามกฎหมายได้หรือไม่ ในเมื่อโรงพิมพ์กับสำนักงานซึ่งเป็นที่ทำการของบรรณาธิการอยู่ห่างไกลกันเช่นนั้น และเมื่อหนังสือพิมพ์ดำเนินการไปแล้วดังนี้ จึงเห็นได้ว่าการสั่งปิดหนังสือพิมพ์ตามประกาศของคณะปฏิวัติย่อมจะไม่เกิดผลสมตามความมุ่งหมาย เพราะผู้ดำเนินการหลังฉากของหนังสือพิมพ์นั้น ได้แก่บุคคลในคณะนักหนังสือพิมพ์ในจังหวัดพระนครซึ่งทางการได้สั่งปิดไปแล้ว ไปอาศัยหนังสือพิมพ์อื่นในต่างจังหวัดดำเนินการโฆษณาต่อไปอีกได้

ฉะนั้น เพื่อป้องกันมิให้มีเรื่องในทำนองเดียวกันกับที่ได้กล่าวข้างต้นเกิดขึ้นอีก และเพื่อให้การควบคุมหนังสือพิมพ์ได้ผลสมตามความมุ่งหมายของทางราชการ กระทรวงมหาดไทย จึงขอข้อมความเข้าใจมาอีกว่า ในกรณีเกี่ยวกับการขออนุญาตออกหนังสือพิมพ์ใหม่ให้ท่านสั่งระงับการอนุญาตไว้ก่อน จนกว่าจะได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่แล้ว ส่วนใน

กรณีเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์แจ้งขอย้ายสถานที่พิมพ์หรือสำนักงานไปอยู่นอกเขตอำนาจของ
เจ้าพนักงานการพิมพ์สำหรับจังหวัดให้ระงับการรับแจ้ง เพราะอยู่นอกเขตอำนาจของเจ้าพนักงาน
การพิมพ์ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องแต่งตั้งเจ้าพนักงานการพิมพ์ ลงวันที่ 3 ตุลาคม
พ.ศ. 2500 จึงแจ้งมาเพื่อให้ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พล. ต. อ. ชาติตระการโกศล

(หลวงชาติตระการโกศล)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

แถลงการณ์ ให้ยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 17

เนื่องจากประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 17 ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2501 เป็นบทบัญญัติซึ่งขัดต่อสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย และขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ประกาศคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวนี้ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลา 17 ปี เป็นการลิดรอนคุกคามเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์และประชาชนตลอดมา ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้ต่อสู้และเรียกร้องให้ยกเลิกมาเป็นลำดับ แต่ไม่เคยได้รับความสนใจจากรัฐบาลทุกสมัย

ในการประชุมสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ทั่วประเทศเมื่อวันที่ 18 เมษายน ศกนี้ ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่า ประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้เป็นเครื่องมือและมรดกของชนชั้นปกครองที่เป็นเผด็จการ ซึ่งต้องการกดขี่และคุกคามเสรีภาพของประชาชน

ที่ประชุมได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้รัฐบาลดำเนินการยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 17 นี้ โดยด่วน

แถลง ณ วันที่ 18 เมษายน 2518

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวนภัทร วัชรระพิมลมาศ สำเร็จการศึกษาปริญญาเกียรตินิยม ปริญญาตรี
ศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ จากสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
ในปีการศึกษา 2538 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท ในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมื่อปี พ.ศ. 2542

